

Státní sociální podpora

JUDr. Jana Komendová, Ph.D.

Program přednášky

1. Charakteristické rysy státní sociální podpory
2. Okruh oprávněných osob
3. Základní pojmy
4. Dávky
5. Orgány státní sociální podpory
6. Řízení ve věcech státní sociální podpory

Charakteristika systému

- Systém směřující zejména na podporu rodin s nezaopatřenými dětmi
- Uplatnění zásady sociální solidarity ve vztahu k rodinám s nezaopatřenými dětmi a rodinám s nízkými příjmy
- Není založen na pojistném principu – účast na pojištění se nezkoumá
- Financování přímo ze státního rozpočtu

Okruh oprávněných osob

- Osoby, které jsou na území ČR hlášeny k trvalému pobytu
- Osoby, které mají na území ČR trvalý pobyt (cizinci)
- Bydliště na území ČR
- Cizinci, kteří nemají trvalý pobyt v ČR, pokud mají na území ČR bydliště, zejména
 - nezletilí svěřeni na území ČR do péče nahrazující péči rodičů,
 - jim byla udělena doplňková ochrana,
 - jim bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu (a jejich rodinní příslušníci s dlouhodobým pobytem),
 - jim byla udělena zaměstnanecká karta (a jejich rodinní příslušníci s dlouhodobým pobytem),
 - jsou držiteli modré karty (a jejich rodinní příslušníci s dlouhodobým pobytem),
 - cizinci, kteří byli zaměstnáni na území ČR a jsou v evidenci uchazečů o zaměstnání (a jejich rodinní příslušníci s dlouhodobým pobytem),
 - cizinci, kteří mají povolení k dlouhodobému pobytu za účelem výzkumu,
 - nárok vyplývá z přímo použitelných předpisů EU

Základní pojmy

- Rodina – oprávněná osoba a společně s ní posuzované osoby, není-li jich pak sama oprávněná osoba
- Společně posuzované osoby:
 - Nezaopatřené děti
 - Nezaopatřené děti a rodiče těchto dětí
 - Manželé, partneři, druh, družka nejde-li o rodiče nezaopatřených dětí

Základní pojmy - pokračování

Nezaopatřené dítě – vždy dítě do skončení povinné školní docházky. Po skončení povinné školní docházky do 26 let věku, jestliže.

- a) se soustavně připravuje na budoucí povolání,
- b) se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání pro nemoc nebo úraz
- c) z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost
- d) do 18 let dítě, které je vedeno v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci

Negativní vymezení – za nezaopatřené dítě nelze považovat dítě, které je poživitelem invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně.

Životní a existenční minimum

- Úprava v zákoně č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
- Životní minimum – minimální hranice peněžitých příjmů fyzických osob k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb
- Existenční minimum – minimální hranice příjmů fyzických osob, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití
- Vyloučení nezbytných nákladů na bydlení

Životní minimum

- Životní minimum jednotlivce – 3410 Kč. měsíčně. Jednotlivec je osoba, která není společně posuzovaná s jinými osobami
- Životní minimum společně posuzovaných osob, pořadí
 - a) Osoby, které nejsou nezaopatřenými dětmi dle věku
 - 1 osoba – 3 140 Kč. měsíčně
 - 2. nebo další v pořadí – 2 830 (od 15 let věku, pokud není nezaopatřeným dítětem)
 - b) osoby, které jsou nezaopatřenými dětmi
 - 15 – 26 let 2 450 Kč. měsíčně
 - 6 – 15 let 2 140 Kč. měsíčně
 - do 6 let 1 740 Kč. měsíčně

Existenční minimum

- Existenční minimum fyzické osoby – 2 200 Kč. měsíčně
- Nelze použít o osoby, která je:
 - Nezaopatřeným dítětem
 - Poživatelem starobního důchodu
 - Osoby invalidní ve třetím stupni
 - Osoby starší 68 let

Dávky státní sociální podpory

Netestované – poskytují se bez ohledu na výši příjmů

- Rodičovský příspěvek
- Pohřebné

Testované – poskytují se s ohledem na výši příjmů

- Příspěvek na bydlení,
- Porodné,
- Přídavek na dítě

Přídavek na dítě

- Účel – přispět rodině na zvýšené náklady spojené s péčí o nezaopatřené děti
- Obligatorní, peněžitá opakující se dávka (vyplácena měsíčně)
- Oprávněná osoba je dítě, dávka je vyplácena nezaopatřenému zletilému dítěti, v případě nezaopatřeného nezletilého dítěte osobě, která má dítě v přímém zaopatření.
- Nárok závisí na výši příjmů rozhodný příjem v rodině nesmí převýšit součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40
- Měsíční výše přídavku na každé dítě záleží na věku dítěte:
 - Do 6 let 500 Kč
 - Od 6 do 15 let 610 Kč.
 - Od 15 do 26 let 700 Kč

Příspěvek na bydlení

Účel – přispět rodinám s nezaopatřenými dětmi i bez nich popřípadě jednotlivcům na náklady spojené se zajištěním bydlení

Obligatoční, peněžitá, opakující se dávka, závisí na výši příjmu

Nárok vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě hlášen k trvalému pobytu.

Zákon vychází z možnosti rodiny nebo jednotlivce vynaložit na bydlení pouze část svých příjmů (30 v Praze 35% příjmů) – zohlednění koeficientu

Příspěvek na bydlení - pokračování

- Byt – soubor místností nebo samostatná obytná místnost, která svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na trvalé bydlení a jsou k tomuto účelu určeny podle stavebního zákona nebo jsou zkolaudovány jako byt

Rodičovský příspěvek

- Účel - přispět rodině na zvýšené náklady spojené s řádnou, celodenní, osobní péčí o dítě do 4 let
- Obligatorní, peněžití, opakující se dávka (vyplácena měsíčně)
- Oprávněná osoba rodič, který po celý kalendářní měsíc řádně, osobně, celodenně pečuje o dítě, které je nejmladší dítě v rodině
- Výše – 220 000 Kč. (celková částka)

Rodičovský příspěvek - pokračování

- Měsíční výše – rozhodující je denní vyměřovací základ pro účely peněžité pomoci v mateřství nebo nemocenského v souvislosti s porodem nebo převzetím dítěte do péče pro účely zákona o nemocenském pojištění
- Možnost volby
 - Výše 7 600 – 11 500 Kč. měsíčně –alespoň jednomu z rodičů lze stanovit k datu narození nejmladšího dítěte v rodině 70 % 30 násobku denního vyměřovacího základu
 - Do 7 600 Kč. měsíčně -alespoň jednomu z rodičů lze stanovit k datu narození nejmladšího dítěte v rodině 70 % 30 násobku denního vyměřovacího základu v částce nepřevyšující 7600 Kč. nebo
 - Ke dni narození nejmladšího dítěte v rodině nelze stanovit denní vyměřovací základ pouze proto, že v průběhu pobírání rodičovského příspěvku na starší dítě uplynula podpůrná doba pro nárok na peněžitou pomoci v mateřství a nárok na rodičovský příspěvek na nejmladší dítě bezprostředně následuje po nároku na rodičovský příspěvek na starší dítě

V ostatních případech

- Rodičovský příspěvek se vyplácí ve výši 7 600 Kč. měsíčně do konce devátého měsíce věku
- Následně ve výši 3 800 Kč. měsíčně do 4 let věku dítěte
- V případě možnosti volby lze výši měnit vždy po uplynutí doby tří měsíců

Porodné

- Účel – přispět na náklady spojené s porodem (narozením dítěte)
- Obligatorní jednorázová peněžitá dávka
- Testovaná dávka (od. 1. 1. 2011)- rozhodný příjem v rodině nesmí převyšovat součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,70
- Oprávněná osoby
 - Žena, která porodila své první nebo druhé živě narozené dítě,
 - Otec prvního nebo druhého živě narozeného dítěte, jestliže žena, která dítě porodila zemřela,
 - Osoba, která převzala dítě do 1 roku do péče nahrazující péči rodičů a toto dítě bylo prvním nebo druhým dítětem této osoby
- Výše porodného
 - Na první dítě 13 000 Kč
 - Na druhé dítě 10 000 Kč.

Pohřebné

- Účel – přispět na náklady spojené s pohřbem
- Jednorázová, obligatorní, peněžitá dávka,
- Oprávněná osoba – osoba, která vypravila pohřeb (nezohledňuje se příbuzenský nebo jiný vztah k zemřelé osobě)
 - dítěte, které bylo ke dni smrti nezaopatřeným dítětem, nebo
 - osobě, která byla ke dni smrti rodičem nezaopatřeného dítěte

U dětí, které se narodily mrtvé, se nezjišťuje podmínka trvalého pobytu a bydliště

Výše – 5 000 Kč.

Nárok vzniká dnem pohřbení

Orgány státní sociální podpory

Státní správu na úseku státní sociální podpory vykonávají:

- Úřad práce České republiky (krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Praha)
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- O nároku na dávku rozhoduje krajská pobočka ÚP podle místa, kde je oprávněná osoba hlášena k trvalému pobytu
- Nárok na dávku vzniká dnem splnění všech podmínek stanovených zákone
- Nárok na výplatu dávky vzniká:
 - Splněním všech podmínek a
 - Podáním žádosti o přiznání dávky (žádost se podává na tiskopise vydaném MPSV a musí obsahovat všechny předepsané náležitosti)

Řízení ve věcech státní sociální podpory

- Řízení o přiznání dávky – zahajuje se se pouze na žádost osoby – žádost o dávku lze podat nejdříve 60 dnů přede dnem, od kterého oprávněná osoba o dávku žádá
- Řízení o změně výše přiznané dávky, odnětí dávky, zastavení výplaty dávky lze zahájit na žádost oprávněné osoby nebo ex offo